

FOKUS

SPRÅKLYDSANGER MED OPPGAVER

LESESTART

INTRO TIL LESEKURS B: BOKSTAVLØSE LYDER

Diftongene øy og ei

Toril Karstad

DIFTONGENE ØY OG EI

Diftongene øy og ei-vers: sang nr. 36

Tekst: Toril Karstad, melodi: trad., komp og opptak: Øyvind Åge Berg,
vokal: Frøydis Haugen VGS 1, illustrasjoner: Lydia Madeleine Popkema 9. kl., røy: Bob Hines, USFWS.

Det er så gøy
med mye støy!
Vi så ei røy
idet den fløy.
Vi lesset høy
på bondens øy.
Vi hadde hverdagstøy.

Å, kjære, hei:
Gi meg litt sei,
så er du grei!
Jeg bruker skei
og spiser skrei
som er så brei.
Det går jo i en fei!

- Oppgave 1: Hør på opptaket, og prøv å lære visa.**
Oppgave 2: Sett ring rundt alle øy og si lyden øy.
Oppgave 3: Sett ring rundt alle ei og si lyden ei.
Oppgave 4: Les hele verset.

Feit O har å-lyd, feit e har æ-lyd, feit G har j-lyd, feit g har k-lyd,
strek = stum bokstav, ramme = diftong eller annen bokstavløs lyd.

Forsidebildet er tegnet av Melissa Adèle Popkema.

Fokus er delvis utviklet ved hjelp av midler fra Extra-stiftelsen (Dam).

Oppgave 5a: Finn lyden øy skrevet med sy symbolet øy.
Si lyden mens du tegner ring rundt sy symbolet (bokstavgruppa).

bgråkvyeifædøyaufmngøytuprvplkøfeiøubystprvæågm
øyeivdejæjfvhøyspgaudgtyrvbgråkvyeifædaufmøyn gj
køytuprvplkøfeiøubyøystprvæågmeivdøyejvæjfvhøysp
gaudgtyrvbøygråkvyeifædaufmngøytuprvplkøfeiøubystp
rvæågmeiøyvdejæjfvhøyspgaudgtyrvbgråøykvyeifæd
aufmnøygøytuprvplkøyfæiøubystprvæågmeivdøyejæj
fvhøyspgaudgtøyrtpøæånimfrughnløåpnistøjstøjbkæ

JEG FANT _____ STYKKER.

Oppgave 5b: Finn lyden ei skrevet med symbolet ei.
Si lyden mens du tegner ring rundt symbolet (bokstavgruppa).

Bgråkvyeifædeiaivmngeituprvplkøfeiøbystprvæågmei
eivdejæjfvheispgaidgtyrvbgråkvyeifædeivmeingeitup
rvplkøfeiøubeistprvæågmeivdejæjfvheispgaidvgtyrvb
eigråkvyeifædaivngeituprvplkøfeiøbystprvæågmeieiv
ejæjfvheispgaidgtyrvbgråaivkveifædeimmneigaituprv
plkøfeiøbystprvæågmelvdeiejæjfvheispgaidgtyvaibg
eistsmnkuhijkltrdneivbxøfvsøkæåuytvrejbkmæøuåøi

JEG FANT _____ STYKKER.

Oppgave 6a: Skriv øy-ord.

øy

bøy

høy

løy

tøy

gøy

Oppgave 6b: Skriv øy-ord.

øye

røyk

løype

fløy

trøye

køye

Oppgave 6c: Skriv ei-ord.

hei

sei

fei

vei

lei

nei

Oppgave 6d: Skriv ei-ord.

grei

bein

sein

heis

peis

feil

**Oppgave 7: Del opp i stavelser,
og tell språklyder i diftonger med øy og ei-vers.**

- a) Sett prikk under alle vokaler og **strek under diftongene, også ei-lyd med eg**. Hver prikk eller strek markerer en stavelse.
- b) Tegn stavelsesbuer under hvert ord.

Det er så gøy med mye støy!

Vi så ei røy idet den fløy!

Vi lesset høy på bondens øy.

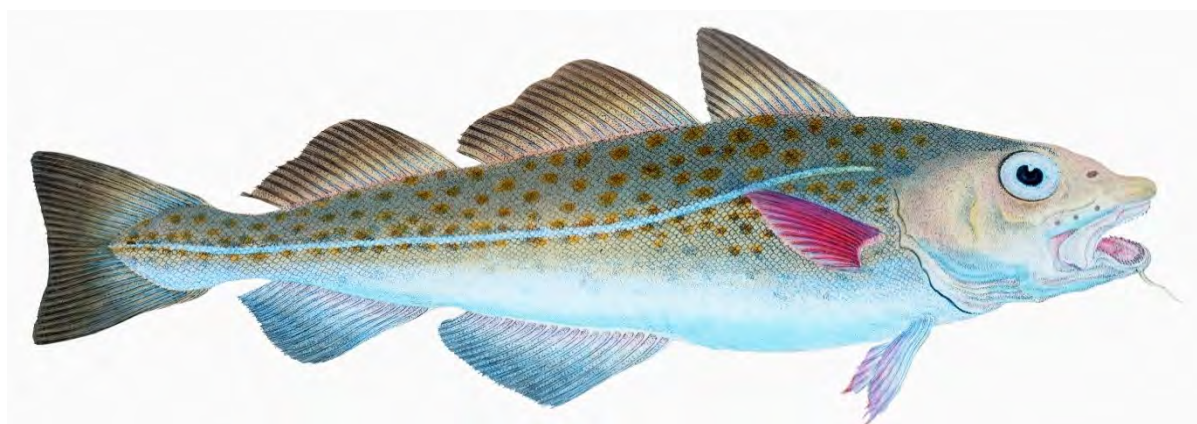
Vi hadde hverdagstøy. Å,

kjære, hei: Gi meg litt sei,

så er du grei! Jeg bruker

skei og spiser skrei, som er

så brei. Det går jo i en fei!

Skrei = arktisk torsk, Edward Donovan, Rawpixel.com

Til pedagogen: Vi deler ikke stavelser opp etter vanlige delingsregler, men sørger for at bokstaver som representerer én språklyd, havner i samme gruppe. Siden lærer vi elevene vanlige delingsregler ved bindestrek.

Oppgave 8a: Les ord med ø og ei, og legg bokstavkort.

1

nei
vei
veien
arbeide
peis
køye

2

gøy
hei
bøy
sei
løy
øy

3

lei
høy
fei
fløy
leir
røy

4

bein
feil
tøy
heis
tøye
meis

Lysegrå ord er veldig vanlige. Mørkegrå ord er vanlige.

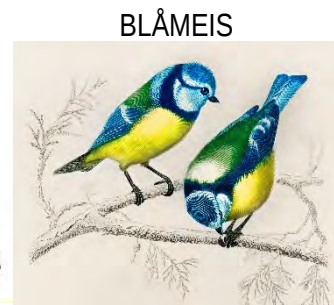
Miguel Andrade, Wikimedia Commons

Marcus Alexander Spiecker, 6.kf.

Edward Lear, Wikimedia Commons

Charles Dessalines D'Orbigny, Rawpixel

Oppgave 8b: Les ord med ø og ei, og legg bokstavkort.

1

sein
røyk
feig
støy
feit
søyle

2

feile
teip
øye
bøye
neie
pløye

3

feire
seire
nøye
veie
meie
røyskatt

4

drøy
bøyle
reise
søye
neimen
trøye

David Roberts, Rawpixel.com, CC0

Øyvind Martinsen © Fokus

John Woodhouse Audubon, Rawpixel.com

Dawn Hudson, Dreamstime

LYSEGRÅ ORD ER VELDIG VANLIGE. MØRKEGRÅ ORD ER VANLIGE.

Oppgave 9: Fyll inn det som mangler i verset.

Det er så g_____ med mye st_____
Vi så _____ r_____ idet den fl_____.
Vi lesset h_____ på bondens _____.
Vi hadde hverdags_____. Å, kjære,
h_____, gi meg litt s_____, så er
du gr_____
og spiser skr_____ som er så br_____.
Det går jo i en f_____!

Oppgave 10: Les setninger.
Sett rød strek under ord med øy og rosa under ord med ei og eg.

Ta av deg trøya i en fei!

Hun tok av seg tøyet og hårbøylen.

Han la seg i køya og lukket øynene.

Det kom en søyle av røyk fra peisen.

Jeg greier å bøye meg med beina sammen.

Aud åpnet øynene og sa hei til Kai.

Oppgave 11a: Les rim med ei-lyd.

Gunnveig rimer: feire - seire - leire - reiret

Jostein rimer: leide - veide - feide - neide - dreide - greide

Eivind rimer: bein - sein - stein - Svein - Hein - tegn - regn

Jeg rimer: hei - vei - lei - nei - sei - fei - grei - deg - meg - seg

Eila rimer: feier - heier - leier - bleier - dreier - veier - pleier - neier

Pearson Scott Foresman

Rannveig rimer: feit - beit - veit - teit - greit - heit - leit

Stein rimer: feiler - seiler - peiler - speiler - negler - snegler

Geir rimer: reiser - heiser - peiser - sveiser - meiser - beiser

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD. EG ER DIFTONGEN EI. FEIT U HAR O-LYD, FEIT O HAR Å-LYD.

Oppgave 11b: Les rim med øy-lyd.

Frøydis rimer: bøyle – søyle – tøyte

Øystein rimer: tøys – røys – til køys

Øyvår rimer: høyt – brøyt – sprøyt – drøyt

Møyfrid rimer: øya – søya – trøya – Frøya

Josefine Grace Krause, farge: Katja Elisabeth Auestad

Øygunn rimer: øyne – røyne – høyne – døgnet

Veslemøy rimer: øy – løy – tøy – høy – gøy – pløy – drøy – fløy

Frøya rimer: øye – høye – bøye – tøyte – nøye – trøye – køye

Øyvind rimer: bøye – høyde – pløye – føye – tøyde – drøye

Myers, Philip Van Ness, Wikimedia Commons

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD. FEIT ØG ER DIFTONGEN ØY.

Oppgave 12: Sett strek mellom hvert ord i verset.

DETERSÅGØYMEDMYESTØY
VISÅEIRØYIDETDENFLØY
VILESSETHØYPÅBONDENSØY
VIHADDEHVERDAGSTØY
ÅKJÆREHEIGIMEGLITTSEISÅ
ERDUGREIJEGBRUKERSKEI
OGSPISERSKREISOMERSÅ
BREIDETGÅRJOIENFEI

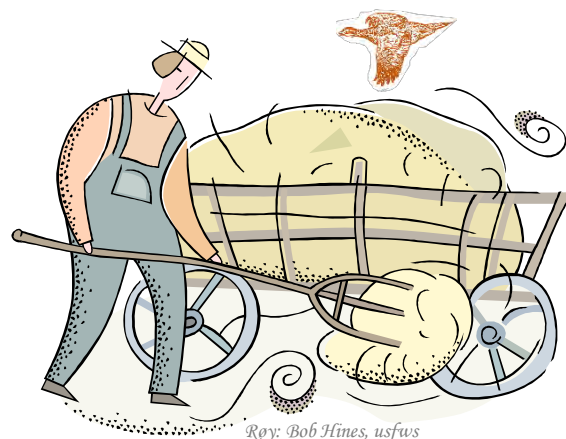
Kjetil Lenes, CC BY 2.5, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1244856>

Her er gresset hengt opp til tørk på hesjer. Hesjer er ståltråder festet til staurer på rekke bortover. I gamledager var dette en vanlig måte å gjøre gresset holdbart på. Når det var tørket, lesset man det opp på vogna og lot hesten eller traktoren kjøre det på låven. Når dyrene trengte mat om vinteren, dro bonden høy ned gjennom ei luke i taket. Låven var i etasjen over fjøset og stallen. Det var moro for barna å hoppe i høyet på låven.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD.

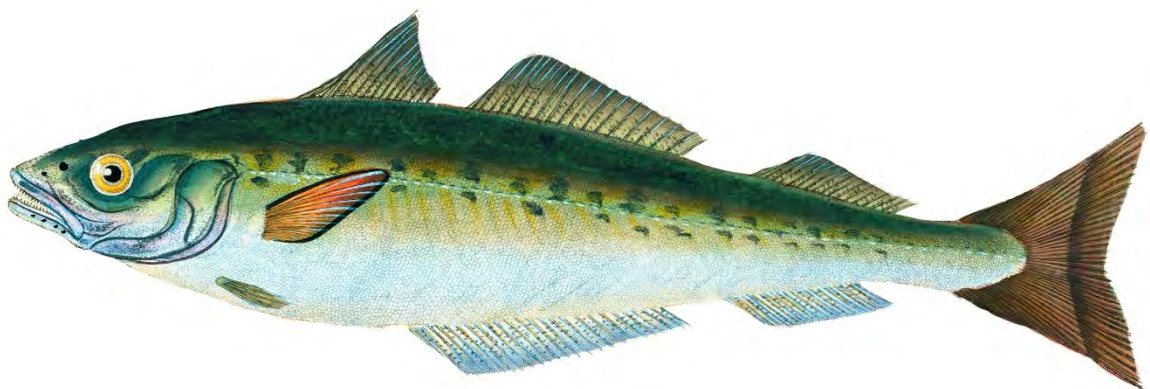
Oppgave 13: Klipp ut en setning, del opp i ord og pusle. Klipp i bokstaver og pusle sammen! Skriv teksten på konvolutt, og putt brikkene i konvolutten.

Det er så gøy
med mye støy!
Vi så ei røy
idet den fløy!
Vi lesset høy
på bondens øy.
Vi hadde
hverdagstøy.

Røy: Bob Hines, usfws

**Å, kjære, hei:
Gi meg litt sei,
så er du grei!
Jeg bruker skei
og spiser skrei,
som er så brei.
Det går jo
i en fei!**

Sei: Edward Donovan, Rgwpixel.com

Oppgave 14: Løs rebusen. Bytt ut talesymboler og store bokstaver med små bokstaver. Les setningen.

NB: To ruter under talesymbolet betyr dobbel konsonant. Dobbelt rute betyr bokstavgruppe.
Alle setninger og navn skal starte med stor bokstav. Sett riktig tegn til slutt.

1

		EG		ØY			EI	E		.
					o					

2

		EG			ØY		<u>G</u>			EI	.
			e			o	g				

3

		EG		I			EI		E		EG	.

4

	EI			Å		EI	E		ØY	E	.

5

		ØY		ØY	E			EI		A	.

6

	E			EI	E		Å		EI	E		EG	.
	e												

Strek under stum bokstav = minus lyd. Feit O har å-lyd, feit E har i-lyd eller æ-lyd. EG er diftongen ei.

**Oppgave 15: Finn lyden ei skrevet med symbolet eg.
Si lyden mens du tegner ring rundt symbolet (bokstavgruppa).**

Bgreifædegauvmegtupaupøeiubystpaumegeivdejæjfvh
egspgegaudgævmegtuyypaufeiegstpauæjfvhegspgauidg
tegkvdauvegkøfeioubegdvejæjfvhegspgaudgtynvkegtu
paupeglkøubystpdegspgyauegbgråkvyeiegtuøpiegubyse
gaujæegågmeklfgvrspåegvdiejfvhegspgaudtyaubvæåø

Jeg fant _____ stykker.

Oppgave 16a: Skriv eg-ord.

jeg

meg

deg

seg

veg

vegen

Oppgave 16b: Skriv eg-ord.

veg

vegen

meg

deg

seg

jeg

Språklydhus på oslomål inkludert skarre-r og bokstavløse lyder

h 																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Vokaler:

Diftonger: ei ei eg eig au au aug aud auv eu øy øg øi ai ai ay aj åi åi oy oi oi

Fokus © Toril Karstad Kreativ Læring

Hjerte symboliserer stemt/ustemt-par. Døra angir artikulasjonssted, der nedre artikulator er aktiv og derfor nevnes først (leppe mot tann). Bokstaver og bokstavgrupper i liten skrift forteller om språklydens skrivemåter, der stumme bokstaver regnes som del av grafemet.